

tései jóvoltából Palesztinába tartó átutazónak minősítettek.² Tekintélyes számú menekültet táborokba internáltak, ahol a magyarországi zsidó jóléti szervezetek gondoskodtak róluk.

A menekülteken kívül látogatóként és állandó lakosként is tartózkodott Magyarországon néhány száz külföldi zsidó a német megszállás idején. 1944 nyarán és őszén több semleges állam, mindenekelőtt Svédország és Svájc néhány ezer budapesti zsidót helyezett védelme alá, illetve fogadott állampolgárává (lásd a 31. fejezetet).

A zsidóellenes intézkedések és a külföldi állampolgárságú zsidók

A röviddel a német megszállás után bevezetett drákói zsidóellenes intézkedések a külföldi zsidókkal szembeni bánásmódot illetően dilemma elé állították a német és magyar hatóságokat. Elsősorban az okozott gondot, hogy mi történjék az ellenséges és a semleges országok zsidó állampolgáraival. A hatóságok tartottak attól, hogy amennyiben a gettóba gyűjtésről és deportálásról szóló rendelkezéseket ezekre a zsidókra is kiterjesztenék, ez az ellenséges országok részéről megtorláshoz, a semleges országokkal való viszonyban pedig súlyos politikai bonyodalmakhoz vezetne. A probléma megoldását a németek kezdeményezték, rábírván a magyarokat a Harmadik Birodalomban követett eljárás átvételére. E szerint az ellenséges és a semleges országoknak tudomásukra kell hozni, hogy ha meghatározott időn belül nem telepítik haza zsidó állampolgáraikat, úgy azokat külön táborokba internálják.

A Harmadik Birodalom és a hatalmi övezetébe tartozó országok (Szerbia, Görögország, Norvégia, Dánia, Hollandia, Belgium, a Cseh-Morva Protektorátus, a balti államok és a lengyelországi Főkormányzó-ság) zsidó állampolgárait a belföldi zsidókkal szembeni intézkedések hatálya alá vonták. A tengelybarát államok (így Horvátország, Szlovákia, Románia, Olaszország, Bulgária és Franciaország) zsidó állampolgárainak helyzete országonként különbözött (lásd a továbbiakban).

1944 áprilisának elején, amikor végleges megoldás foganatosítására került sor, a külföldi zsidókkal szembeni bánásmód kérdése akuttá vált. Eberhard von Thadden, a német külügyminisztérium *Inland II.* osztályának zsidóügyi szakértője különösen aggódott a gettóba gyűjtésnek és deportálásnak az ellenséges és semleges országok zsidóira való kiterjesztése esetén várható politikai és gazdasági következmények miatt. Hogy segítse Veeseenmayert a probléma megoldásában, felajánlotta, hogy munkatársát, Adolf Hezingert³, valamint von Sauckent, a külügyminisztérium személyzeti osztályának tisztviselőjét 6–8 hétre Budapestre küldi.⁴